

DNR: M2021_00830

Svar på remiss: Klimaträttsutredningens slutbetänkande ”En klimatanpassad miljöbalk för samtiden och framtiden” (SOU 2021:21)

Skickad till: m.remissvar@regeringskansliet.se och m.klimatenheten@regeringskansliet.se den 2021-10-21

Från: Greenpeace Sverige

Kontakt: Markus Mattisson

markus.mattisson@greenpeace.se

Greenpeace i Sverige, hädanefter Greenpeace tackar för möjligheten att svara på remissen av utredningen *En klimatanpassad miljöbalk för samtiden och framtiden* (SOU 2021:21), hädanefter refererad till som utredningen. Greenpeace remissvar är uppdelat i tre delar: En övergripande del där utredningens **sammanfattning diskuteras, en resonerande del där utredningens **slutsatser** diskuteras och en del där ändringar i **lagtexten** diskuteras.**

Sammanfattning

Utredningen tar avstamp i den allvarliga situation som klimatförändringarna innebär. Utredningen skriver:

Klimatförändringarna rör alla och beteenden behöver förändras för att minska utsläppen av växthusgaser i den omfattning som behövs. Det gäller även verksamheter och åtgärder som omfattas av miljöbalken.

Ett av de mest akuta miljöproblemen är mer eller mindre oreglerat i svenska miljötillstånd. Utredningen lägger därför förslag som innebär att alla som tillämpar miljöbalken ska arbeta för att minimera klimatförändringarna och ges möjlighet att föregripa lagstiftningens obligatoriska krav.

Greenpeace delar utredningens bild av bristen på reglering av klimatfrågan i svensk lagstiftning. Vi delar också utredningens slutsats att EU:s utsläppshandelssystem försvårar arbetet med att begränsa utsläppen från verksamheter i den handlande sektorn. Utsläppshandelssystemet måste även det omdanas och Sverige bör arbeta hårt för en sådan omdaning. Med tanke på förslag som nu kommer om ökad kolinlagring i Sverige inom LULUCF är det rimligt att utsläppshandeln också reformeras så att åtgärder hos en aktör inte leder till negativa konsekvenser hos en annan. Med det sagt menar Greenpeace att Sverige som föregångare inom EU bör se till rådigheten i sin egen lagstiftning och öka ambitionsnivån i diplomatiska påtryckningar för ett reviderat handelssystem inom EU. En del bedömare är tveksamma till EU ETS men det bör inte hindra Sverige från att ha ambitiösa utsläppsminskningmål även i nationell lagstiftning. Vi menar att man måste se till andemeningen – som också lyfts av utredningen: Att begränsa utsläppen.

Den avvägningregel som utredaren nämner avstyrker Greenpeace å det starkaste. Klimatet och miljön kan inte hanteras i silos och vi står inför en situation där starka industriella intressen vill låta omställningen ske på ekosystemens bekostnad. Det finns ofta målkonflikter, men planetära systemgränser är inte förhandlingsbara, då artkrisen är lika akut som klimatkrisen kan vi endast godkänna tekniska och politiska lösningar som förbättrar läget i båda kriserna, det finns ingen tid kvar att ställa dem mot varandra.

Greenpeace delar utredningens slutsats att miljöbalken behöver *kompletteras med ett tydligt styr- och uppföljningssystem som kan försäkra att de klimatpolitiska målen nås*. Vi delar också utredningens slutsats om att regeringen har en viktig uppgift. Greenpeace vill dock inflika att riksdagen har godkänt Parisavtalet och beslutat om nationella

miljömål. Dessa sätter i mycket en takt för arbetet som regeringen inte står över utan bör rikta samhällets insatser för att ligga i linje med.

Greenpeace delar utredningens slutsats att fler kompletterande åtgärder kommer att krävas för att uppnå syftet med utredningen som måste vara att skärpa ramverket för att nå klimatmålen.

Sammanfattning:

Det bör förtydligas att miljöbalkens portalparagraf omfattar klimat

Greenpeace delar utredningens uppfattning.

Principen om bästa möjliga teknik bör gälla även för växthusgaser

Utvecklingen i praxis har lett till att centrala delar av hänsynsreglerna undantagits från tillämpning för utsläpp av växthusgaser för alla typer av verksamheter. Utredningen föreslår därför ett nytt andra stycke i 2 kap. 3 § miljöbalken som tydliggör att bestämmelsens första stycke, inklusive kravet på att använda bästa möjliga teknik, gäller även för att minimera klimatförändringar. För att tillägget ska kunna få full effekt behöver 1 kap. 11 § industriutsläppsförordningen (2013:250) ändras i den del som förbjuder tillämpning av annat försiktighetsmått än gränsvärden i slutsatser om bästa tillgängliga teknik i tillstånd för verksamheter som ingår i EU ETS, vilket också gör att den svenska lagstiftningen anpassas till EU:s industriutsläppsdirektiv.

Greenpeace delar utredningens uppfattning. Vi ser också denna typ av krav komma inom EU och bör därför uppdatera vår egen lagstiftning. Vill dock understryka att bästa möjliga teknik inte kan avgränsas till en viss process eller sektor. Det kan vara bästa tillgängliga teknik att tillverka byggelement i cement men det är ändå mycket bättre att bygga i trä, eller till och med bygga mer gemensamma ytor i ett hyreshus, vilket minskar varje lägenhetsinnehavarens behov av t ex arbetsrum, gästrum eller förråd för verktyg t ex., vilket i sin tur ger samma eller bättre livskvalitet med mindre total byggyta. Tydliga nollscenarier definieras i ett systemperspektiv och inom ramarna för en cirkulär ekonomi med tydliga mål om minskad materialåtgång och minskat avfall.

Tydligare klimatperspektiv i hushållningsprincipen

I praxis har 2 kap. 5 § miljöbalken tillämpats i mycket liten utsträckning på utsläpp av växthusgaser förutom krav på energieffektivisering som ställts i en del fall. Det bör läggas till i 2 kap. 5 § miljöbalken att hushållning även ska ske med material. Dessutom bör återvinna eller förnybara råvaror och material användas i första hand om det leder till minskad miljö- och klimatpåverkan. Utredningens övriga förslag möjliggör också en ökad tillämpning av kravet på hushållning med energi och att förnybara energikällor ska tillämpas i första hand. En ökad tillämpning av villkor om val av bränsle, material och råvaror skulle förbättra genomförandet av EU-rätten och kan bidra till miljö och klimatmålen samt till en stärkt cirkulär ekonomi.

Greenpeace delar utredningens uppfattning och vill åter lyfta vikten av cirkulära system.

Stoppregeln bör kunna tillämpas på utsläpp av växthusgaser

Det finns olika syn på om stoppregeln i 2 kap. 9 § miljöbalken är tillämplig på utsläpp av växthusgaser från verksamheter som ingår i EU ETS. Utredningen bedömer att regeringen bör ha möjlighet att avgöra tillåtligheten för verksamheter med så stora utsläpp att de kan leda till att de svenska klimatmålen inte nås. Utredningen föreslår därför att bestämmelsen kompletteras med ett nytt andra stycke i 2 kap. 9 § miljöbalken som anger att en verksamhet eller en åtgärd som kan befaras föranleda utsläpp av växthusgaser av väsentlig betydelse i förhållande till det långsiktiga, tidsatta utsläppsmål som avses i 3 § klimatlagen (2017:720) bara får bedrivas eller vidtas om regeringen finner att det finns särskilda skäl.

Utredningen föreslår därför att 16 kap. 2 c § och 26 kap. 9 § miljöbalken samt 1 kap. 11 § industriutsläppsförordningen ändras i den del som anger att villkor som genom att reglera använd mängd fossilt bränsle syftar till en begränsning av koldioxidutsläpp inte ska tillämpas på verksamheter som ingår i EU ETS. Det behöver också införas ett tillägg i 24 kap. 20 § miljöbalken för att möjliggöra villkor om användning av fossilt bränsle ställs när utredningens förslag har trätt i kraft. Svensk lagstiftning bör också anpassas språkligt så att begreppet gränsvärden för utsläpp används genomgående.

Greenpeace delar utredningens uppfattning men inte lydelsen. Regeringen bör kunna stoppa verksamheter men den vaga skrivelsen som ”särskilda skäl” riskerar att göra denna skärpning tandlös. Greenpeace menar också att det är viktigt att lyfta blicken här och likt ovan drivna resonemang se till systemperspektivet. Syftet med klimatlagstiftningen och översynen måste vara att klara Parisavtalets 1,5-gradersmål och således bör alla typ av utsläpp kunna regleras enligt denna princip, inte bara fossila. Biogen förbränning bör motverkas för att snabbt nå mål om cirkulär ekonomi, avfallshierarkin och målet om “effektivisering först”, därför bör anläggning för förbränning även av biogen råvara behöva prövas mot andra användningar. T ex kan lignin bli batterianoder, sågspån bli isolermaterial, spån bli spånskivor mm. Förbränning bör bara accepteras när det inte finns andra tekniska eller ekonomiskt rimliga användningar. Dessutom bör ordvalet vara “synnerliga skäl, och ingen annan tekniskt möjlig lösning att tillgodose väsentliga allmänna intressen finns”

Vi vill här även betona konkurrensaspekten och kostnadseffektiviteten. Även om en stor utsläppare använder bästa teknik kan utsläppen gradvis växa till en orimligt stor andel av Sveriges utsläpp. Om ett företag får tillstånd till en verksamhet som släpper ut 2.6 Mton i år är det 5% av våra utsläpp, men 2045 kommer det motsvara 25% av utsläppen, det gör att betydligt mer komplexa och kostnadskrävande utsläppsminskningar kommer krävas av andra aktörer. Därför bör varje tillstånd åtföljas av krav på årliga utsläppsminskningar minst i den takt

som nationella utsläppsmål kräver. Annars kommer en orimligt stor del av utsläppen tecknas in av företag med gamla tillstånd.

Klimatperspektivet bör förtydligas i beslutsunderlagen

Utsläppsminskningssåtgärder redovisas i dag inte i tillräcklig mån i miljökonsekvensbeskrivningen och detsamma gäller bedömningar av sådana åtgärder i tillståndsprövningen. Det bör därför förtydligas i 6 kap. 35 och 43 §§ miljöbalken att de åtgärder som planeras för att minimera en verksamhets eller åtgärds utsläpp av växthusgaser ska redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen i en specifik miljöbedömning och bedömas i tillståndsprövningen. Det bör även införas två nya bestämmelser i 22 kap.

Greenpeace delar utredningens bedömning men helheten i verksamheten måste också beaktas, antingen i miljöbalken eller med hjälp av kompletterande lagstiftning. Vi ska inte ha världens klimatsmartaste oljeraffinaderi vars produkter orsakar enorm klimatpåverkan både inom och utom Sveriges gränser. Även utsläpp av biogent ursprung bör redovisas för att bättre kunna bedöma värdet av energieffektivisering och andra åtgärder jämfört med substitution.

Omprövning och tidsbegränsning måste tillämpas effektivt

Genom utredningens förslag kan miljöbalken i högre grad bidra till att Sveriges klimatmål kan nås. För att förslagen ska få en större effekt krävs dock ökade möjligheter till omprövning och tidsbegränsning av tillstånd. Det skulle också minska den konkurrensnackdel som nya och förändrade verksamheter annars kan få gentemot verksamheter med befintliga tillstånd.

Greenpeace ser risker med utredningens uppfattning.

Omprövning ska kunna undvikas genom ändringstillstånd

Det är viktigt att förändringar som gynnar uppfyllandet av klimatmålen underlättas så långt som möjligt. Om en verksamhetsutövare ansöker om ändringstillstånd i syfte att undvika en omprövning för att minska en miljöfarlig verksamhets utsläpp av växthusgaser, bör därför endast de villkor som har betydelse för sådana utsläpp omprövas om verksamheten i övrigt kan bedrivas med tidigare meddelade villkor.

Greenpeace delar inte utredningens uppfattning och vill här varna för att vi då riskerar att få gräddfilor för sidoprojekt t som är del av den utsläppstunga verksamhet som vi måste fasa ut. Det är viktigt att inte göra det lättare att fortsätta bedriva klimatskadlig verksamhet och vi ser en fara i att tillåta sidoverksamheter där helheten i en verksamhet inte prövas. Dessutom uppdateras EU-domstolens rättstillämpning och EU:s lagstiftning ofta från tiden ett gammalt tillstånd har givits. Det är viktigt att verksamhetsutövare medvetandegörs om förändringar i lag och rättspraxis samt anpassar hela verksamheten till detta, nya tillstånd säkerställer detta på bästa möjliga sätt.

Avvägning mot klimatnyttan bör föras in i miljöbalken

Utredningen har funnit att det finns behov och utrymme för en förändring i miljöbalken som innebär att en verksamhet som trots sin klimatnytta inte skulle få tillstånd i dag, eller som skulle begränsas av villkor som kan komma att minska klimatnyttan, bör kunna få tillstånd grundat på att dess klimatnytta vägs in. Flera frågor kräver dock ytterligare fördjupning. Utredningen bör därför få i uppdrag att se över möjligheten att väga klimatnytta mot negativ påverkan på människors hälsa och miljön i miljöbalken genom en särskild avvägningsregel eller på annat sätt och lämna nödvändiga författningsförslag.

Greenpeace avstyrker å det starkaste detta förslag. Samhället står inför flera utmaningar som är tätt kopplade till varandra och vi kan inte lösa klimatkrisen genom ingrepp i miljön. Miljöbalken är till för att skydda människor och samhälle mot farlig verksamhet och denna riktning riskerar att signifikant nedmontera det skyddet. Sverige misslyckas med att nå 15 av 16 miljömål, detta skulle ytterligare underminera möjligheterna att nå miljömålen. Om regeringen trots allt går vidare med detta förslag vill vi betona vikten av att klimatnyttan inte endast vägs mot verksamhetens egna klimatnytta jämfört med tidigare verksamhet utan även mot systemperspektivet. Denna paragraf ska uttryckligen inte kunna användas för att godkänna exploatering av t ex sällsynta jordartsmetaller, förrän alla andra åtgärder är vidtagna. Därför måste först utvidgat producentansvar som möjliggör enkel återvinning, förändrade affärsmodeller som ökar möjligheter till delningsekonomi mm prövas. Endast när redan fungerande mekanismer för cirkulär ekonomi och återvinning uttömts kan det bli aktuellt att hämta mer material ur jordskorpan.

Vägledning behövs

En följd av utredningens förslag är att klimatperspektivet alltid måste beaktas, bedömas och integreras vilket ställer krav på ökad kunskap och kompetens om klimataspekter hos alla som tillämpar miljöbalken. Utredningen föreslår därför att Naturvårdsverket får i uppdrag att utforma de vägledningar som behövs för bedömningen av verksamhetens eller åtgärdens utsläpp av växthusgaser vid tillståndsprövning och tillsyn. Naturvårdsverket bör även få i uppdrag att föreslå hur en informations- och utbildningsinsats bör organiseras och genomföras. Uppdraget ska utföras i samråd med andra berörda myndigheter och i nära dialog med branschföreträdare.

Greenpeace är positiva till detta men vill här tillägga att utsläpp av växthusgaser ska inkludera, men särredovisa, utsläpp av biogent ursprung samt att intressenterna i detta arbete bör breddas till att även omfatta civilsamhället.

Greenpeace vill även lyfta en punkt som vi anser saknas i utredningen: Skogsvårdslagen bör införlivas i miljöbalken på ett sådant sätt att miljömålen kopplade till skog kan nås. Skogsvårdslagen behöver använda miljömålen som bas och tillse att övriga mål endast kan nås inom de ramar klimat och ekosystem

sätter. Sverige är en stor skogsnation. En av de viktigaste åtgärderna Sverige kan göra för klimatet och ekosystemen, både nationellt och globalt, är att införa ett tydligare regelverk kring skogsbruket i Sverige som vilken klimat- och miljöpåverkande industri som helst.

Effekter och konsekvenser av utredningens förslag

Effekt på växthusgasutsläppen i Sverige

Utredningen skriver: Utredningens förslag bedöms påverka växthusgasutsläppen från och

med 2025 och effekten ökar från år till år i takt med att kumulativt fler verksamheter prövats enligt de nya reglerna. Effekten på växthusgasutsläppen är mycket osäker men kan bli uppemot 1 miljon ton koldioxidekvivalenter per år 2030 och 4 miljoner ton per år 2045. Ökad substitution av fossila bränslen med förnybara bränslen och el i tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter samt energieffektiviseringsåtgärder inom energintensiv industri är de förmodade huvudåtgärderna.

Greenpeace menar att detta är inte godtagbart. Räknar vi in samtliga utsläpp (inklusive biogena, konsumtionsbaserade och de från utrikes transporter) så släpper vi idag ut mågdubbelt mer än vad som är hållbart. Givet att Miljöbalken måste kompletteras med andra åtgärder är det ett av våra viktigaste verktyg. Utredningen menar också att bränslesubstitutionen (mellan raderna läser vi biobränslen), kommer att stå för en del av detta. Biobränslen är inte en klimatlösning i närtid och vi vill hänvisa till effektiviseringskrav, EU:s avfallshierarki och kommissionens föreslagna kaskadprincip vad gäller biogent material där det är tydligt att denna typ av "satsningar" inte kan räknas hem.

Utredningen skriver: Tillägget i stoppregeln kommer sannolikt att tillämpas i mycket få fall och någon effekt på växthusgasutsläppen har inte antagits. Om bestämmelsen tillämpas kan dock påverkan på Sveriges totala växthusgasutsläpp bli stor.

Greenpeace delar utredarens bedömning att tillägget i stoppregeln har potential att snabbare ställa om Sveriges industri och bidra till ordentligt minskade växthusgasutsläpp både i närtid och på sikt, men vi ser också historiska svagheter i regeringars hantering av stora industrier. I enlighet med den logik vi tidigare tog upp anser vi att kravet på att stoppa verksamheter som är skadliga bör stärkas.

Konsekvenser för växthusgasutsläppen inom EU och globalt

Utredningen skriver: Åtgärder för att minska växthusgasutsläpp i Sverige som vidtas med

anledning av utredningens förslag kan delvis komma att leda till ökade utsläpp på andra ställen i världen. Förslagen medför kostnadsökningar som, allt annat oförändrat, innebär försämrad konkurrenskraft gentemot utländska företag. Hur stora faktiska konsekvenser detta kan få har inte kunnat kvantifieras men utredningen bedömer

att sannolikheten är låg för att ett betydande koldioxidläckage kommer att äga rum till följd av utredningens förslag.

Greenpeace delar inte utredarens bild av att konkurrenskraften för svenska företag skulle försämrats. EU-initiativ och den globala industrin pekar alla på snabb omställning. Att ge konstgjord andning till inhemsk industri istället för att gå i bräsch för en rejält omdaning av industriella processer riskerar snarare att ställa Sverige utanför och riskera vår konkurrenskraft. Världen ställer om och Sverige kan inte hålla emot. Vi borde snarare gå i första ledet. Industrin förespråkar tydlighet kring krav och mål, snarare än svaga krav.

Utredningen skriver: I ett utsläppshandelssystem som EU ETS kommer utsläppsminskande åtgärder hos en aktör generellt inte att påverka det totala utsläppsutrymmet inom systemet. Lägre utsläpp från en aktör ger ökat utsläppsutrymme för andra aktörer genom att utsläpp kan omfördelas över plats och tid vilket gör att totalutsläppen förblir oförändrade. Denna s.k. vattensängseffekt innebär att utsläppsminskningar i Sverige inom den handlande sektorn som följer av utredningens förslag helt eller delvis motverkas av utsläppsökningar inom andra EU-länder. För närvarande finns en mekanism för annullering av överskott av utsläppsrätter inom EU ETS, vilket minskar risken för att svenska utsläppsminskningar som sker i närtid leder till motsvarande utsläppsökningar i andra EU-länder. En stor del av de utsläppsminskningar hos svenska verksamheter i EU ETS som utredningens förslag leder till riskerar dock att leda till ökade utsläpp från verksamheter i andra medlemsstater eftersom utsläppsminskningarna som föranleds av utredningens förslag huvudsakligen förväntas äga rum längre fram i tiden när överskottet från vilket annulleringar kan göras sannolikt är mindre eller till och med obefintligt.

Utsläppshandelssystemet måste även det omdanas och Sverige bör arbeta hårt för det. Med det sagt menar Greenpeace att Sverige som föregångare inom EU bör se till rådhjelpen i sin egen lagstiftning och höja ambitionsnivån i diplomatiska påtryckningar för ett reviderat handelssystem inom EU. Flera bedömare menar att EU ETS inte fungerar som klimatåtgärd men det bör inte hindra Sverige från att ha ambitiösa utsläppsminskningmål.

Konsekvenser för företag

Utredningen skriver: Utredningens förslag förväntas leda till att fler och mer omfattande utsläppsminskande åtgärder vidtas av företag än vad som annars skulle ha blivit fallet. Effekter och kostnader uppstår främst i företag som själva ansöker om ändringstillstånd, för nya verksamheter eller om myndigheter initierar omprövning. Såväl effekterna på utsläpp som kostnader för företag av utredningens förslag minskar om verkan av ekonomiska styrmedel, t.ex. EU ETS eller koldioxidskatt, ökar i framtiden.

Vad gäller kostnader kontra konkurrenskraft så ser vi dock att den ökade konkurrenskraft i form av snabbare omställning som ytterligare styrmedel kommer att innebära snabbt bör bekosta de eventuellt ökade kostnaderna.

Samhällesekonomiska konsekvenser

Utredningen skriver: Utredningens förslag följer av den logik som miljöbalken erbjuder och deras styrka ligger därmed inte i att bidra till kostnadseffektivitet. Relativt de höga kostnader som klimatförändringar innebär är det dock angeläget att utsläppen begränsas och utredningen pekar på möjligheterna som miljöbalken erbjuder.

Greenpeace delar utredningens uppfattning om att det även ur ett kostnadsperspektiv är angeläget att utsläppen begränsas.

Utredningen skriver: Kostnadseffektiviteten inom Sverige behöver inte försämrats av ökade krav på svenska verksamheter i EU ETS. Låga priser i EU ETS innebär att verksamheterna i den svenska handlande sektorn hittills har haft svagare incitament till utsläppsminskningar än andra svenska sektorer och ökade krav via miljöbalken eller andra styrmedel kan innebära en förbättrad kostnadseffektivitet relativt svenska klimatmål.

Greenpeace delar utredarens uppfattning att EU ETS inte har varit tillräckligt incentiverande och att miljöbalkens stärkande i frågan är en av de åtgärder som behövs för att få till stånd utsläppsminskningar.

Utredningen skriver: Utredningen bedömer inte att konsekvenserna för företag blir så omfattande att de i sin tur kommer att leda till några större konsekvenser för arbetstagare eller konsumenter.

Greenpeace vill återigen understryka att en omställning kommer att innebära stärkt konkurrenskraft och arbetstillfällen.

Översyn av annan relevant lagstiftning för att nå klimatmålen

Utredningen skriver: Klimaträtsutredningen bör under sin andra fas prioritera en översyn av lagstiftningen inom åtgärdsområdena *underlättad utbyggnad av elnätet* samt *planering och kravställande för ett mer transporteffektivt samhälle*.

Greenpeace anser att den andra fasen av klimaträtsutredningen även måste se över möjligheterna att införliva skogsbruket i miljöbalken på ett sådant sätt att miljökraven sätter ramarna för verksamheten. Dagens dubbla målsättningar leder till konflikt med miljöbalken. Med utsläppsminskningstakter som är närmast försumbara och tekniska lösningar för koldioxidinfångning och lagring långt borta är de naturliga kolsänkorna och kollagren en allt viktigare resurs. Skogsbruket i Sverige är idag dåliga på att hantera denna stora

samhällsangelägenhet och regleringen av skogsbruket är minst sagt undermålig. Likt all miljöpåverkande verksamhet bör även skogsbruket regleras i miljöbalken med tydliga nollscenarier. Hur vi brukar vår natur är tätt sammankopplat till hur vi hanterar vårt klimat och frågorna måste därför ha samma dignitet och hanteras sida vid sida.

Begrepp SOU 2021:21

36

Minimera Begreppet innebär att *människans påverkan på klimatet* och *klimatförändringar* ska begränsas till den nivå som krävs för att halten av växthusgaser i atmosfären ska stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatet inte blir farlig.

För verksamheter och åtgärder innebär *minimera utsläpp av växthusgaser* att utsläppen ska minskas så mycket som är rimligt att kräva i det enskilda fallet.

Verksamheter och åtgärder som bidrar till klimatomställningen bidrar även till att *minimera klimatförändringarna*.

Greenpeace vill här understryka att vi måste vara ärliga med utsläppen av växthusgaser till atmosfären också i närtid för att reglering och definition ska vara verkansfulla. Vår koldioxidbudget håller på att ta slut och samtliga utsläpp till atmosfären måste räknas som utsläpp (oavsett vilken råvara de baseras på). Återbinding i ekosystemen måste ses i ett systemperspektiv där målet måste vara att minska samtliga utsläpp och naturligt återbinda så mycket koldioxid som möjligt. Återbinding är inte ett frikort för vissa branscher att helt förbise utsläpp.

Förslag till lag om ändring i miljöbalken

1 kap.

1 §

Utredningen föreslår: En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl. *Det är en förutsättning för en hållbar*

utveckling att människans påverkan på klimatet minimeras.

Greenpeace föreslår lydelse:

En sådan utveckling bygger på naturens skyddsvärde och naturliga processer och att människans möjlighet att bruka naturen är förenad med ett ansvar för att skydda och bevara de naturliga processerna. *Det är en förutsättning för en hållbar utveckling att människans påverkan på klimatet minimeras.*

6.

Utredningen föreslår tillägg: *klimatförändringar minimeras.*

Greenpeace tillstyrker tillägg

2. Kap

3 §

Utredningen föreslår tillägg: *Första stycket gäller även i syfte att minimera klimatförändringar.*

Greenpeace tillstyrker tillägg

5 §

Utredningen föreslår: *I första hand ska förnybara energikällor användas. Återrunna eller förnybara råvaror och material ska användas i första hand, om det leder till minskad miljö- och klimatpåverkan.*

Greenpeace föreslår följande lydelse:

I första hand ska förnybara energikällor användas. Återrunna eller förnybara råvaror och material ska i första hand återbrukas och materialåtervinnas, endast om det inte är tekniskt möjligt eller ekonomiskt och miljömässigt olämpligt ska de kunna användas som energikälla. om det leder till minskad miljö- och klimatpåverkan.

9 §

Utredningen föreslår: *Kan en verksamhet eller åtgärd befaras föranleda utsläpp av växthusgaser av väsentlig betydelse i förhållande till det långsiktiga, tidsatta utsläppsmål som anses i 3 § klimatlagen (2017:720) får regeringen avslå verksamheten bedrivs eller åtgärden vidtas endast om regeringen finner att det finns särskilda skäl.*
Vad som sägs i första, andra och tredje stycket gäller inte, om regeringen har tillåtit verksamheten enligt 17 kap. 1, 3 eller 4 §.

Greenpeace föreslår följande lydelse:

Kan en verksamhet eller åtgärd befaras föranleda utsläpp av växthusgaser av väsentlig betydelse i förhållande till samhällets möjligheter att nå Parisavtalets 1,5-gradersmål ska regeringen avslå tillstånd till att verksamheten bedrivs eller åtgärden vidtas.

6 kap.

35 §

6.

Utredningen föreslår: *en identifiering, beskrivning och bedömning av de utsläpp av växthusgaser som verksamheten eller åtgärden kan antas medföra och uppgifter om de åtgärder som planeras för att minimera sådana utsläpp,*

Greenpeace föreslår följande lydelse:

en identifiering, beskrivning och bedömning av de utsläpp av växthusgaser (där särredovisning av fossila och biogena inkluderas) som verksamheten eller åtgärden kan antas medföra i förhållande till nollalternativet, även inräknat naturligt koldioxidupptag och uppgifter om de åtgärder som planeras för att minimera sådana utsläpp,

43 §

Utredningen föreslår: *För verksamheter och åtgärder*

med utsläpp av växthusgaser ska den som prövar tillståndsfrågan även göra en slutlig och samlad bedömning av de åtgärder som planeras för att minimera sådana utsläpp.

Greenpeace tillstyrker detta tillägg

16 kap

2c §

Utredningen föreslår: I fråga om utsläpp av koldioxid, dikväveoxid eller perfluorkolväten som innebär att en verksamhet omfattas av tillståndsplikt enligt lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser, får det med stöd av 2 § inte beslutas villkor om gränsvärden för direkta utsläpp av sådana gaser.

Greenpeace tillstyrker detta då ETS inte ger andra alternativ till dess det ändrats.

24 kap

8§

*Utredningen föreslår: 1 f §
En ansökan om tillstånd till en verksamhet enligt artikel 10 och bilaga 1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU av den 24 november 2010 om industriutsläpp (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar) ska utöver det som anges i 1 § första stycket innehålla förslag till hur verksamhetens utsläpp av växthusgaser kan minimeras.*

25 b §

En dom som omfattar tillstånd till en sådan anläggning som avses i 1 f § ska dessutom innehålla en bedömning av hur verksamhetens utsläpp av växthusgaser kan minimeras.

Greenpeace tillstyrker detta men föreslår följande tillägg i slutet av texten “tillståndet ska i normalfallet ställa krav på årliga utsläppsminskningar som ligger i linje med nationella och internationella klimatmål.” Om inte detta görs kommer gamla tillstånd äta upp en allt större del av utrymmet för nationella utsläpp.

Utredningen föreslår tillägg: *Om en ansökan om ändringstillstånd enligt 16 kap. 2 a § görs för att undvika en omprövning enligt 5 § för att väsentligt minska en verksamhets utsläpp av växthusgaser, ska endast de villkor som har betydelse för sådana utsläpp omprövas om verksamheten i övrigt kan bedrivas med villkor som tidigare har meddelats för de delar av verksamheten som inte omfattas av ändringen. Ett sådant tillstånd får omprövas i samband med att ett tillstånd som omfattar hela verksamheten omprövas.*

Greenpeace avstyrker detta och menar att verksamheter måste prövas i sin helhet.

Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)

Greenpeace tillstyrker denna ändring

Förslag till förordning om ändring i industriutsläppsförordningen (2013:250)

Greenpeace välkomnar en begränsning av fossil råvara men vill varna för att de stora satsningar på biogena bränslekällor som även dessa innefattar stora utsläpp riskerar att andemeningen i den nya lagen går förlorad om gränsvärden för alla växthusgasutsläpp inte kan sättas.